Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 166. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 1-го ВЕРЕСНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 1, 1983 No. 166. VOL. XC.

ДРУГЕ ЖОВТНЯ — ДЕНЬ ІСПИТУ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЗСА

Як мабуть кожний читач української преси вже знає, в неділю, 2-го жовтня цього року, відбудеться у Вашінгтоні всенародна Меморіяльна маніфестація для вшанування пам'яті понад семи мільйонів українців, замучених Кремлем засобом штучного голоду, і для висловлення протесту проти цього непростимого злочину Москви супроти волелюбного українського народу. Це буде також осторога вільним народам світу, щб їх може чекати у випадку потурання советському імперіялізмові і тоталітарному режимові, що зовсм не уступає перед нацизмом.

Збірка учасників Меморіяльної маніфестації біля пам'ятника Вашінгтонові о годині 10:00 ранку. Тут, в амфітеатрі, буде переведена коротка програма (початок 11:30), після чого зформується похід і організованим порядком одна колона рушить у напрямі советського посольства. Похід ітиме вулицею Пенсильванія Авеню попри Білий Дім, Друга колона, складена з молоді — піде до пам'ятника Т. Шевченкові.

Кожна група, що прибуде автобусом, повинна мати свого провідника і відповідні транспаранти. Особи, що прибудуть індивідуально, можуть приєднатись до цих груп або створити окремі групи людей з того самого міста чи стейту з власними провідниками і транспарантами. Автобуси з організованими групами повинні бути удекоровані плякатами на тему Великого голоду, які можна одержати від Вашінгтонського комітету. Важливо, щоб місцеві комітети повідомили місцеві засоби масової інформації про цю поїздку до Вашінгтону та її мету, передаючи їм відповідну літературу. Побажаним є, щоб учасники маніфестації мали на рукавах чорні пов'язки.

Після відповідного висловлення протесту представникам советського уряду, ті учасники, що матимуть квитки на Меморіяльний концерт, перейдуть до Мистецького центру ім. Кеннеді. Початок концерту точно о годині 3:00 по полудні. Однією з головних точок Меморіяльного концерту буде могутня кантата „Б'ють пороги" Лисенка-Шевченка у виконанні хору „Думка", скріпленого співаками і бандуристами, та американської симфонічної оркестри. Участь в концерті беруть Капеля бандуристів ім. Т. Шевченка з Дітройту, меццо-сопрано Рената Бабак і басбаритон Андрій Добрянський.

Де замовляти квитки і яка їх ціна, про це вже була інформація в українській пресі.

Протягом Меморіяльного тижня відбудуться у Вашінгтоні ще такі події й акції:

1. В неділю, 25-го вересня, в усіх трьох українських церквах Вашінгтону відбудуться відповідні Богослуження.

2. Перед советським посольством буде відбуватись щовечора жалобна стійка українців і українок із свічками. Крайовий Громадський Комітет закликає українських громадян Вашінгтону й околиці та тих, які прибудуть до столиці раніше, взяти участь у цій мирній протестній маніфестації, метою якої є не тільки вшанувати пам'ять мільйонів замучених Великим голодом, але також привернути увагу американців і закордонних дипломатів до 50-ліття Українського Голокосту.

3. Виставка документів про Великий голод, яка буде влаштована в одному з будинків Конгресу (Кеннон Білдінг) і буде відкрита щодня.

4. Спеціяльна програма в Конгресі в середу, 28-го вересня, з виступами членів Конгресу про Український Голокост.

5. Того ж дня вечором відбудеться в головному будинку Конгресу прийняття для членів Конгресу та інших визначних осіб, присвячене темі Великого голоду в Україні.

Докладніші інформації про ці події можна одержати в канцелярії Комітету (адреса і телефон нижче).

Крайовий Громадський Комітет у ЗСА для вшанування пам'яті жертв Великого голоду 1932-1933 закликає американських українців взяти масову участь у Меморіяльних маніфестації і концерті 2-го жовтня. Організуйте збірні поїздки до Вашінгтону. Не плянуйте на той кінець тижня (1 і 2 жовтня) жодних імпрез і зборів, щоб члени всіх українських громад могли виїхати до Вашінгтону. Хай не буде ні однієї української громади, яка не була б репрезентована на Меморіяльній маніфестації у Вашінгтоні.

Це буде всенародна соборницька маніфестація, в якій повинні взяти участь всі українці, незалежно від віровизнання і від політичних переконань, бо це буде іспит політичної і національної зрілости, організованости і сили української громади в ЗСА. Це буде рідкісна нагода нагадати американцям та іншим вільним народам про поневолення українського народу та його невід'ємне право бути господарем на своїй землі; поінформувати про Україну тих, що про неї мало що знають; здобути нових приятелів для українського народу; переконати в неправильному погляді тих, хто сумнівається не тільки щодо національної і державницької зрілости українського народу, але навіть щодо його національної окремішности; притупити вістря ворожої нам пропаганди; і попередити американців і світ, що несе усім народам світу людоненависницька червона Москва.

Не змарнуймо ж цієї нагоди! До цього зобов'язує нас пошана до тих, що впали в боях за вільну Україну, що загинули в підвалах Чека, ҐПУ, НКВД, КГБ, і врешті до пам'яті тих, що були замучені штучним голодом 50 років тому.

Всі, як один, на Меморіяльну маніфестацію у Вашінгтоні 2-го жовтня!

Washington Office: 2615 30th Street, N.W. Washington, D.C. 20008, Telephone: (202) 234-2330 New York Office: 140 Second Avenue, Suite 21, New York, N. Y. 10003. Telephone: (212) 477-1054.

Пресова Служба КГК, Вашінгтонське Бюро.

Відбудеться посвячення пам'ятника-мавзолею

Вашінґтон. — Дирекція Сидер Гілл українського пам'ятника, інформує, що церемонія посвячення землі під велечавий український національний пам'ятник-мавзолей, що її довершать Митрополит УКЦеркви Владика Стефан Сулик, відбудеться у суботу 10-го вересня 1983 року, о годині 11-ій рано, а потім буде товариський пікнік. Пам'ятник-мавзолей буде присвячений мученикам за Христову Церкву, борцям за волю України і жертвам штучного голоду в Україні в 1932-33 роках.

Організатори надіються на більшу участь українців в цих урочистостях.

Шестиденний лет „Челенджера" розпочався успішно

Кейп Канаверел, Фльорида. — Міжпростірний корабель „Челенджер" вночі з понеділка, 29-го на вівторок, 30-го серпня, успішно вилетів у орбіту над Землею з п'ятьма астронавтами на борту, серед яких є навіть один чорний американець вперше в історії американських космічних полетів. Завдання „Челенджера" — випробувати здатність маневрувати тяжким багажем і зібрати та передати велику кількість наукових даних про космос і про сам лет. На борті „Челенджера" є також готовий до випуску в орбіту дуже досконалий сателіт, який значно покращить комунікацію та передбачування погоди в Індії.

Вистріл-відчалення цього повітряного корабля відбувся всього на 17 хвилин пізніше, ніж було визначено заздалегідь, не о 2:15 годині ранку вдосвіта, а о 2:32, бо падав на Фльориді дощ. Вичалення „Челенджера" було таке блискуче під „світляним" оглядом, що світло від вибуху видно було в навколишніх стейтах у радіусі на 450 миль. Чорний астронавт, підполковник Г. С.Блуфорд, 40-річний пілот і доктор міжпростірної інженерії, не єдиний цікавий астронавт, бо серед інших чотирьох астронавтів є ще 54-річний лікар; а це вперше така „старша" людина летить в космічному кораблі в кільканадцятирічній історії міжпростірних летів. Керівником „Челенджера" є капітан Річард Г. Трулі з Американської морської фльоти, єдиний з усіх астронавтів, який вже раз літав у повітряному кораблі в свій час.

Нічний виліт „Челенджера" — це другий такий випадок, бо перший нічний був ще в 1972 році, коли випущено в орбіту „Аполлон-17", який летів до Місяця для приземлення на ньому.

Сателіт для Індії випущено з „Челенджера" вранці в середу, 31-го серпня, і він принесе перший заробіток для НАСА: Індія платить за нього 8 мільйонів долярів.

Розглядатимуть тему втікачів

Торонто, Канада (КІУС). — Від 3-го до 6-го листопада відбудеться конференція про Українських Ді-Пі при Торонтонському університеті. Спонзори конференції — Канадський Інститут Українських Студій та Онтарійське Товариство Багатокультурної Історії (ОТБІ) при співпраці Катедри Українських Студій і програми Етнічних і Іміграційних Студій.

Конференція почнеться у четвер вечором загальним прийняттям. Опісля, відбудеться вступна сесія про втікачів у післявоєнному світі. Наступного дня конференція матиме чотири сесії, а в суботу, — три. В суботу ввечорі в Інституті Володимира, буде нагода обмінятися особистими переживаннями під час панельної дискусії на тему переживань переміщених осіб. Опісля відбудеться прийняття-буфет.

Конференція завершиться у неділю, 6-го листопада, двома сесіями на теми: „Релігія та роля Церкви в таборах Ді-Пі і „Переживання діпістів" у соціологічній та психологічній перспективі".

Приблизно п'ятдесят учених з Англії, ЗСА і Канади прибудуть на цю конференцію. Впродовж десятьох сесій доповідачі виголосять тридцять рефератів. Всі доповіді-реферати будуть виголошені англійською мовою. Кошти участи у конференції 20 долярів від особи для загальної публіки, а 10 долярів для сеньйорів і студентів. Програмки конференції можна набути безкоштовно від Онтарійського Товариства Багатокультурної Історії, написавши на адресу: 43 Queen's Park Cres. E. Toronto, тел.: 979-2973.

Під час конференції відбудеться виставка-монтаж книжок, часописів і документів, що мають до діла з ерою Ді-Пі. Монтаж буде виставлений в університетській бібліотеці — Джак Робертс Бібліотека, 130 St. George St., від 29-го жовтня до 23-го грудня; координатор виставки — Люба Пендзей.

Під час семирічного збирання бібліотекарських і архівних матеріялів, Онтарійське Товариство Багатокультурної Історії надбало велику збірку знімок із життя Ді-Пі в Канаді і Европі. Якщо покажеться відповідний рівень зацікавлення серед української громади, Товариство видрукує пам'яткову програму-альбом з нагоди конференції. Запроєктована книжка містила б передруки знімок культурного життя і імпрез, організаційної діяльности у Ді-Пі таборах і в Канаді.

Онтарійське Товариство Багатокультурної Історії закликає громадян та усі українські організації і підприємства спонзорувати передруки окремих знімок у цьому пам'ятковому альбомі. Вибиратимемо знімки для передруку зі збірки ОТБІ або з архівів спонзоруючої організації. Кожна ілюстрація матиме заголовок та ім'я або назву спонзора.

Товариство надіється отримати підтримку від приблизно ста спонзорів і видрукувати альбом з подібною кількістю знімок. Кошт спонзорування цілої сторінки знімок виносить 300 доля

(Закінчення на стор. 3)

Помер Йосиф Ярема, довголітній секретар 372-го Відділу УНС

Плейнфілд, Н.Дж. — В середу, 31-го серпня ц.р., в ранніх годинах помер у Плейнфілд, Н.Дж. довголітній секретар 327-го Відділу Українського Народного Союзу та многократний делегат на Конвенціях УНСоюзу бл. п. Йосиф Ярема.

Йосиф Ярема

Йосиф Ярема народився в 1903-му році в Глудно, район Березів, Україна. Прибув до Америки в 1930-му році і відразу включився в громадське та союзове життя. Від 1933-го року був спершу рекордовим, а потім фінансовим секретарем 372-го Відділу УНСоюзу в Плейнфілд, Н.Дж. Впродовж 50 років працював віддано та з повною посвятою як секретар Відділу та успішний організатор нових членів УНСоюзу.

Покійний залишив у жалобі дружину Анну, дочку Соню МекНалті і сина Юрка та вуків Роберта, Михайла, Данила і Марка та правнучку Мейген, як і цілу українську, а зокрема союзову громаду Плейнфілду.

Панахида буде відправлена в п'ятницю вечором у похоронному заведенні Ґіґґінса у Плейнфілді, Н.Дж., а похорон відбудеться в суботу ранком з цього ж похоронного заведення до української католицької церкви в Ню Брансвік і на український православний цвинтар в Савт Бавнд Брук, Н.Дж.

БОЇ В БЕЙРУТІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Бейрут, Ливан. — Запеклі бої продовжувалися вже третій день на вулицях Західнього Бейруту у вівторок, 30-го серпня, як ліві мусулманські відділи міліції атакувати позиції ливанської армії та війська багатонаціональних міжнародних сил для підтримання миру в Ливані.

Три французькі вояки з міжнародних сил та один поліціянт були вбиті, та чотири французькі вояки були поранені у двох інцидентах. Французькі жертви були першими від часу прибуття французького контингенту до Ливану рік тому.

У вівторок цілий день і до ночі Західній Бейрут потрясали вибухи артилерійського обстрілу, ґранат, кулеметний вогонь і тарахкотіння автоматичної зброї, як боротьба між об'єднаними силами мусулманської міліції і частинами ливанської армії не втихала.

Після полудня вогонь посипався на всі три позиції американської морської піхоти, яка розташована в околиці бейрутського летовища. Речник морської піхоти заявив, що американці відповіли на обстріл своїм вогнем. Речник сказав, що морська піхота вживала легку зброю, а два гелікоптери, які піднялися в повітря, не стріляли по міліції. Жертв серед морських піхотинців не було.

Військові експерти в Бейруті вважають, що атаки на міжнародні сили підтримання миру в Ливані вказують на бажання лівих мусулманів зробити тиск на ці сили та змусити їх покинути Ливан.

Як бої кипіли цілий день у Західньому Бейруті, Східній Бейрут, в основному християнський, був фактично відрізаний від решти міста. Стрільці християнської міліції зайняли оборонні позиції вздовж так званої зеленої лінії, яка розділяє Західній мусулманський Бейрут від Східнього християнського. Все було готове для відсічі мусулманських лівих напасників.

„Положення нагадувало той стан, який був у 1975 році", — сказав кореспондент бейрутської газети „Ан Нагар" Абу Жауде, натякаючи на перші дні громадянської війни, яка зруйнувала Бейрут.

Польський режим готується до розправи з робітниками

Ґданьск, Польща. — Комуністичний режим Польщі остеріг у вівторок, 30-го серпня, Леха Валенсу проти демонстрації та поставив напоготові сили безпеки і поліцію, щоб заблькувати будь-який протест чи демонстрацію напередодні третьої річниці заснування забороненої тепер профспілки „Солідарність".

Валенса був змушений змінити час свого заплянованого покладення квітів під пам'ятником жертвам комуністичного терору, який стоїть перед основною брамою корабельні в Ґданьску, і виступу перед робітниками після церемонії покладення квітів. Але є всі познаки, що зудар з поліцією все-таки можливий.

„Я приготований до клопотів з поліцією, незалежно від того, що я зроблю", — заявив Валенса. Державна преса і радіо повідомили, що сторонники „Солідарности", які братимуть участь у недозволених зустрічах чи згромадженнях, будуть „суворо покарані".

Офіційний представник уряду у Варшаві сказав, що сили безпеки дістали наказ по всій країні блькувати і не допустити до жадної демонстрації на відзначення третьої річниці заснування профспілки „Солідарність" 31-го серпня 1980 року.

Речник уряду Єжи Урбан сказав, що рішення придушити будь-який протест було схвалене генералом Войцехом Ярузельским, лідером комуністичної партії Польщі та прем'єр-міністром польського уряду. Поліція і сили безпеки нагромаджують сили так само, як під час військового стану, коли вживалися сльозоточивий газ, водяні гармати та гумові палиці для розгону демонстрантів.

Заборонена профспілка „Солідарність" закликала до двогодинного бойкоту громадського транспорту в містах і маршу робітників до центральних площ міст по всій країні.

„Докажемо, що груба сила не зупинить нас від боротьби за свободу і демократію", — закликає підпільна листівка.

В АМЕРИЦІ

НЕДОЛІКИ В ОСВІТНІЙ системі американських середніх шкіл ілюструє красномовно такий випадок (на жаль, частий у ЗСА): на Фльориді понад 1,200 випускників середніх шкіл не дістали весною дипломів про закінчення „гайскулу", бо не витримали „іспиту грамотности" (кожного випускника 12-ої кляси для диплому з середньої школи зобов'язує іспит з англійської мови на рівні 9-ої кляси! ...). тому ці учні замість диплому дістали лише „посвідки про закінчення", а не дипломи. Частині з цих учнів, у числі 400 осіб, дозволили протягом літа здавати знову і знову „іспит грамотности", і ось нарешті вони його здали. Ці 400 випускників, — повідомив речник стейту Фльориди в Таллагассі, — одержать таки „дипломи закінчення" середньої школи.

ЛЕТУНСЬКА ЛІНІЯ „ІСТЕРН" заборонила пасажирам мати зі собою в літаку „особистий компютор", бо кількість радіяції з цього невеликого компютора вистачає, щоб викликати замішання й помилу в літаковому компюторі, який керує летом літака та іншими його функціями. Інші повітряні лінії літаків мають застосувати цю заборону в себе незабаром.

„ЩЕ НЕ ПЕРЕВЕЛИСЯ чесні люди в Америці", — казав один чоловік, на прізвище Вайнберг, власник 100,000 долярового „Бонду", що його він залишив у копіювальній машині у Голлівуді на Фльориді, і протягом тижнів, думав що „Бонд" пропав. Але людина, яка знайшла цей бонд, повернула пропажу власникові, знову ж завдяки третьому чоловікові. Справа малася так: той, що знайшов бонд, оголосив про знахідку в пресі. Один читач, прочитавши про це, сказав про оголошення власникові бонду. Тепер всі раді: емерит Вайнберг з Ню Йорку, продавець жіночого вбрання, дістав свій бонд; той, хто знайшов бонд, дістав винагороду — 24,000 долярів, а той хто сказав про оголошення, — дістав від щасливого власника бонду — 1,000 долярів нагороди.

МІСЦЕВОСТІ НАВКОЛО нижньої течії ріки Кольорадо будуть зазнавати повені протягом цього часу аж до січня-лютого 1984 року, кажуть офіційні знавці цих справ з Армійського корпусу інженерів, і це неуникниме. Тим часом надмір води в резервуарах стейту будуть і далі випускати штучно з тих басейнів, як це вже вчинило в червні цього року Федеральне бюро реклямації, щоб не прорвалися греблі від надміру води, що зібралася до цих природних і штучних резервуарів з великих опадів снігу протягом минулої весни у Скелястих горах. Відтоді русло ріки Кольорадо змінило дещо свої береги, а від повені загинуло сім осіб. Втрати матеріяльні обчислено на 12 мільйонів долярів.

Ґленспейська громада вшанувала пам'ять жертв голодомору

Ґлен Спей, Н. Й. — У неділю, 28-го серпня, в цьому містечку відбулося урочисте відзначення сумного 50-річчя голодового голокосту на Україні в 1932-33 роках. Святкування складалося з двох частин: Служби Божої в місцевих церквах і спільної Панахиди при символічній могилі та урочистої Академії в залі оселі „Верховина".

Все свято відзначення жахливої трагедії нашого народу відбувалося і пройшло від початку до кінця з глибоким патріотичним почуттям і свідомістю історичної загрози нашому народові з боку безпощадного, підступного ворога — Москви.

Після Служби Божої з обидвох церков, православної і католицької, всі вірні прийшли разом із своїми священиками під символічну могилу жертв українського народу від різних ворогів. Під могилою, стоячи поруч, спільно Панахиду відправили священики обох церков — православної о. Сергій Кінзерявий-Пастухів і католицької о. Юліян Осадца.

Як священики, так і вся громада показали своєю соборністю, що єдність нашого народу — це реальна можливість. Те, що можливе в окремій невеликій громаді, можливе в усьому українському середовищі.

Здавалося, що всі у Ґлен Спей прекрасно розуміли важку історію нашого народу, історію Церков, які в той чи інший час захищали історичні права і гідність нашого народу, люди розуміли, що були і такі часи, коли наші вороги намагалися використати одну або другу Церкву проти народу, використати її в своїх інтересах.

Організатори такого серйозного відзначення жахливої трагедії з повним розумінням і глибокою відповідальністю віднеслися до кожної точки програми проведення відзначення. Добрий цементуючий початок дали оо. Осадца і Кіндзерявий-Пастухів. За ними пішли і організатори світської частини відзначення — Академії.

Після того, як о. Осадца вступним словом відкрив Академію, о. Кіндзерявий-Пастухів виголосив зворушливу молитву.

Доповідь українською мовою прочитав Данило Дмитренко, глибоко, на історичній основі та незаперечних фактах охопивши цілу історичну епоху найжахливішої сторінки життя нашого народу. Ясно і незаперечно було показане звіряче лице московського ката, садизм правителів Кремля в його далекосяжних плянах знищення українського народу, підготування собі так званого „лєбенсравму" на плодородних і квітучих землях нашої батьківщини. Доповідач вибрав цитати самих російських большевицьких верховодів, в яких вони прирікали наш народ на загибель. Влучно доповідач Дмитренко згадав про байдужість західніх політиків, журналістів, вчених до страшної трагедії на Україні. Бо та байдужість була також великим, нечуваним злочином. Цей злочин привів до іншого злочину, до пород-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ повідомили в понеділок, 29-го серпня, зі столиці Індії Ню Делі про те, що протиурядові виступи сігхів у провінції Пунджаб знову розгорілися з новою силою. Тисячі протестуючих сігхів, вимахуючи списами і шаблями, нападали на приміщення урядових установ і вели бої з поліцією в неділю. Безпорядки відбулися після цілоденної демонстрації, яка закликала до дій паралізувати нормальну діяльність провінціяльного уряду. Щонайменше 60 сігхів були ранені, коли поліція відкрила вогонь пластиковими кулями по товпі демонстрантів, які напали на приміщення місцевої адміністрації в Ґурдаспурі. Безпорядки відбувалися також в інших містах Пунджабу, особливо в столиці Армітсарі.

ЗІ СТОЛИЦІ СОМАЛІЇ Моґадішу повідомили в понеділок, 29-го серпня, що повстанці Визвольного фронту Західньої Сомалії, які боряться проти етіопської окупації провінції Оґаден вже роками, заявили, що вони під час свого останнього рейду звільнили 198 в'язнів з тюрми в Джіджіґа. Речник повстанської групи, яку підтримує Сомалія, заявив, що 14 осіб серед звільнених були визволені їхні люди, захоплені в полон етіопськими військами.

ЗІ СТОЛИЦІ ЕСПАНІЇ повідомили в понеділок, 29-го серпня, про те, що керівник советської оркестри радіо і телебачення, яка виступає в різних містах Еспанії був знайдений повішеним у своїй кімнаті в готелі. Речник советського посольства назвав прізвище повішеного, ним був Боріс Корсаков. Еспанська поліція не могла підтвердити повідомлення газети „Ель паїс" про те, що скрипач Боріс Корсаков після концерту в Барсельоні попросив політичного притулку. Советське посольство відмовилося коментувати смерть Корсакова.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ і кореспонденти повідомляють з Єрусалиму про те, що прем'єр-міністер Ізраїля Менахем Беґін зустрівся в понеділок, 29-го серпня, з лідерами всіх партій і фракцій своєї правлячої коаліції. Всі присутні на зустрічі намагалися переконати Беґіна відмовитися від своїх плянів піти у відставку. Учасники зустрічі говорять, що 70-літній прем'єр-міністер вислухав їх і обіцяв дати свою остаточну відповідь у вівторок. Покищо він не подав жадних причин свого рішення, про яке він повідомив кабінет міністрів ще в неділю, що він хоче залишити пост прем'єр-міністра.

ПІДТРИМАНІ ЛІВІЄЮ заколотники проти законного уряду Чаду, які зайняли третю частину півночі країни, запропонували провести мирні переговори і мирне розв'язання конфлікту з президентом Гіссеном Габре при умові, що всі французькі війська, які підтримують президента Габре, покинуть Чад. Така пропозиція була в заяві, переданій в неділю заколотниками, які називають себе чадським урядом національної єдности. Заява передавалася по радіо заколотників, яке знаходиться в Бардаї на кордоні з Лівією. Уряд Габре повторив свою попередню позицію, що він вестиме переговори тільки з Лівією, „справжнім аґресором".

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІТАЛІЇ Беттіно Краксі отримав у понеділок, 29-го серпня, лист від советського лідера Юрія Андропова, в якому Андропов намагається переконати Італію підтримати недавню советську пропозицію про обмеження в Европі кількости ракет середнього засягу. Уряд Краксі зобов'язався розмістити крилаті ракети на Сицилії, але одночасно закликав до більших зусиль у напрямі укладення договору, який усунув би потребу такого розміщення. Лист Андропова пояснює намір советського лідера забрати деяку частину своїх ракет у заміну за відмову розміщення американських ракет в Европі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

УККА, СКВУ і УНСОЮЗ

Лист головного предсідника Українського Народного Союзу до Президії Секретаріяту СКВУ, проголошений у „Свободі" ч. 159 з 23-го серпня ц. р., насправді потверджує вже раніше відому правду: Український Народний Союз не визнає теперішнього Українського Конґресового Комітету за свого представника. Зробивши сецесію зі залі пленарних нарад XIII Конґресу Українців Америки УНСоюз не виступив був з УККА. Він належав до 27-ми членських організацій УККА, які оформились в Комітет за Правопорядок в УККА і на протязі двох з половиною років з величезною терпеливістю, впертістю і виявом якнайкращої волі намагалися зберегти УККА, як централю централь українського зорганізованого суспільства в ЗСА. Комітет за Правопорядок старався всіма можливими способами переконати теперішній УККА, що незгода шкодить не тільки українській громаді в Америці, але цілій визвольній українській проблемі, всьому українському народові. Адже найчисленніша і найзаможніша частина українського вільного світу, якою є саме американські українці, повинна мати УККА, як речника централь із своїми самостійними статутами і він мусить точно триматися постанов свого статуту, а не перетворитись у речника тільки однієї політичної партії. Вільна українська громада у країнах свого поселення у діяспорі, в країнах з демократично конституційним ладом, має право ділитися на партійно-ідеологічні групи, партії, табори чи середовища, як хто воліє називати себе, але ж — славити Господа — всі вони, чи величезна їх більшість, визнають принцип державної самостійности України, всі вони щорічно відзначають роковини і 22-го Січня і 1-го Листопада і Шевченківські дні — і рацію мав той наш діяч, який в ході пресової дискусії твердив, що українська громада в діяспорі насправді спаяна, насправді однорідна, сцементована одною самостійницькою ідеєю — усупереч усім дуже маленьким людям, які заперечують цей факт і штучно вносять в громаду закопот, ображуючи різні групи і окремих діячів.

Але історики-аналітики ідеологічних течій і державних установ від найдавніших часів давно прийшли до переконання, що однією із найбільш прикметних рис автократизму є відкидування згори всього, що не є „його": автократизм не признає іншої думки і автократизм нездібний признати в будь-чому правду, яка не покривається з автократичною доктриною. І тому й дво-і-піврічні переговори за збереження УККА на базі демократичного плюралізму скінчилися невдачею. Люди доброї волі — також з-поза Комітету за правопорядок — шукали всіх способів, як би довести до згоди. Звернення Ієрархів Української Католицької Церкви до всіх установ і організацій із закликом до згоди і проголошення солідарности з тим Зверненням однаково Патріярхом Йосифом, як і Первоієрархом Української Православної Церкви в Америці не прийшло, як „деус екс махіма". Світські люди зверталися до Владик, щоб вони підтримали їх примирливі заходи . Перемогли противники згоди, перемогли фанатики авторитаризму і єдину користь і радість з того має Москва.

Український Народний Союз від самого свого початку існування, від 1894 року, був установою демократичною. „Свобода" з дати 1-го листопада 1893 року дала ініціятиву до заснування УНСоюзу статтею п. з. „Нам треба народної організації". Народний характер організації перечить характерові авторитарному, однопартійному, із системою послуху партійному вождеві. Тому в УНСоюзі було і є місце для всіх українських людей з усіх областей України, всіх віровизнань і всіх партійно-політичних поглядів. Само членство в УНСоюзі є неначе довідкою приналежности до української нації і сприяння цим ідеалам, що їх формує український патріотизм, сполучений з льояльністю супроти законодавства країни, яка стала другою батьківщиною українських поселенців. В УНСоюзі є місце і для соціялістів і націоналістів і національних демократів, для республіканців і гетьманців, для американських зареєстрованих демократів і зареєстрованих республіканців. У такому своєму демократичному характері перетривав УНСоюз 89 років і він не може зміняти його, піддавшись під зверхній провід такої централі, яка стала репрезентантом однієї авторитарної партії. Тому лист головного предсідника УНСоюзу до Секретаріяту СКВУ стверджував існуючий стан і заперечував всяку неправду. УККА не може на новому СКВУ репрезентувати УНСоюзу, ані ніякої іншої української крайової організації, яка вбачає в теперішньому УККА те, що є: репрезентанта УВФронту, а не громаду.

Ярослав Курдидик

НОРВЕҐІЯ — „СУХОДІЛЬНИЙ АВІОНОСЕЦЬ" НАТО

Европейські коментатори мілітарних справ заявляють, що однією з непростимих помилок, яких допускаються на Заході, є необізнання із стратегічним знанням Норвеґії, яка є одним із основних „наріжних каменів" НАТО. Ця може, на перший погляд, відносно мала і на свій лад, ізольована країна, може відіграти вельми потенціяльну ролю у забезпечуванні мореплавства Заходу. Норвеґію слід розглядати, неначебто геостратегічний ключ, який у випадку війни зі Совєтським Союзом, матиме спроможність відповідно до потреби, замикати, або відкривати морські лінії до Атлантійського океану.

Щоправда , Совєтський Союз може й обминути, цю „норвезьку морську барикаду", вживаючи для контролювання свої бомбовики „Бекфаєр", озброєні ракетами 250 милевого засягу і таким чином, контролювати та переслідувати конвої західніх союзників зі ЗСА до Европи. Але коли прийшло б до евентуального зудару, то в тому ж самому часі, Москва матиме чимало морочливого клопоту із охороною своєї власної фльоти, у приблизній кількості 650 різнорідних морських одиниць, яка намагатиметься курсувати між, вільним від замерзання, портом Мурманськ і Атлантійським океаном.

Для Заходу Норвеґія має особливу офензивну вартість. Із норвезьких авіопортів, це для джетових бойових літаків, кількадесят хвилин лету до совєтських прицільних місць на півострові Коля, включаючи сюди морські бази для 190 підводних човнів, а в тому числі–48, які становлять собою одну третю частину із усієї підводно-нуклеарної сили СССР.

Це, однак, що може загрожувати Совєтському Союзові і чого Москва найбільше побоюється, це сучасного наймодернішого і софістикованого замінування портів із повітря, що його зможе перевести Захід.

В останньому виданні „Джанес Файтінґ Шіпс" за 1983-1984 звертається особливу увагу, що найслабшим „звеном у морській дефензиві" — в однаковій мірі для ЗСА, як теж і для СССР — є оборона проти замінування важливіших оперативних портів. ЗСА, кажеться, є в тому „кращому положенні", бо вони мають біля 15 таких портів, які мусять функціонувати, якщо ЗСА хочуть існувати і себе обороняти. Але Москва, має тільки п'ять цього роду портів, а в тому числі „вирішно діючі стратегічні порти" — Мурманськ на Заході і Владивосток на Сході.

Є вже вірогідні вістки, що ЗСА, завдяки своїй абсолютній технологічній перевазі добилися таких вершинних досягнень, що зможуть перевести замінування ворожих портів не лиш із повітря, але навіть із досить далекосяглої і непомітної віддалі, без огляду на темінь і погоду. Морські західні спостерігачі твердять, що, якраз у такому випадку Норвеґія з уваги на своє геостратегічне положення готова перетворитися у своєрідний „суходільний авіоносець" для того роду мінувальних софістикованих операцій із повітря.

У цьому році, так само, як і подібно в минулому, пізною осінню відбудуться „зимові маневри" участь у яких візьме біля 12,000 вояків, членів НАТО. Для уточнення повідомляється, що ці маневри відбудуться на обширах Норвеґії і в них братимуть участь вояки з Канади, ЗСА, Голляндії, Великобританії й очевидно, Норвеґії. Маневри проходитимуть коло 150 миль на північ від Північного полярного кола.

Досвід із попереднього року виказав, які просто понадлюдські зусилля довелося вкласти у бойове просовування вояків, як і теж у постачання засобів для вояцтва. Малі, майже самостійно діючі військові з'єднання, з обтяженням 250 фунтів на окремо сконструйованих для цього санях, на протязі одного дня, могли просунутися заледве чотири милі. А норвезьким гарматам, яким у нормальних кліматичних умовинах забирало 15-20 хвилин часу, щоб вкопатися і розпочати стріляти, забрало сімдев'ять годин зусилля.

У цих маневрах, що їх популярно називали „білими маневрами" з огляду на те, що для ідеального маскування усе було у білому — найбільше непередбаченими труднощами, виявилися холод і теренові перешкоди. На цих теренах, які найбільше висунені на північ, ще досі не створено логістично засібних баз. Союзники НАТО, а в першу чергу Норвеґія, обмежують свою діяльність до мінімум, щоби не створювати підозріння у СССР.

Щоб не дратувати Москви, на теренах Норвеґії не має ніяких чужих військ і на всій її території заборонено мати будь-яку нуклеарну зброю. На цілому прикордонному терені між Норвеґією і ЗСА є заледве 750 вояків т. зв. Прикордонної охорони, а всі маневри можуть відбуватися на віддалі 300 миль від території СССР.

Не зважаючи на це, що в Норвеґії не передбачається встановлення нуклеарної зброї, що країну варто пригадати з Другої світової війни. Норвеґія із населенням 4.2 мільйона, має під зброєю 44,000 вояків, а на випадок воєнної потреби, може збільшити цю армію протягом 48 годин до 350 000 із додачею до цього 95,000 Цивільної оборони, яка є теж модерно вишколена і всю свою зброю тримає завжди вдома...

Крім невеликої, але модерно вивинуваної фльоти і бойового летунства норвежці мають, те що найважливіше, бойово-патріотичний дух і можна від них приватно почути, що, мовляв, коли Москва поважилася б на нас напасти, то вона натрапила б на черговий, але модерно озброєний — „Афґаністан", де до них готова стріляти артилерія, може навіть і нуклеарними гранатами...

Святослав Караванський

Чи потрібні псевдоніми?

ВІД АВТОРА: Переглядаючи свої архіви, я натрапив на серію гуморесок написаних ще у „Великій Зоні". І при тій збірці й рецензія канонізованого одеського письменника Євгена Бандуренка, яка мала таку кінцівку: „...зараз, в такому вигляді, як вона (збірка) є, видавати її поки що рано". Прочитав я деякі свої старі „проби пера" оце зараз і думаю, що нашим читачам цікаво буде познайомитися з тим, що не знайшло схвалення совєтських літературних босів. Може тим, хто відвідує так звану УССР і каже, що там не так уже і зле, це дещо пояснить.

Хороша штука — псевдонім! Хоч і стара, як світ, а що мудра, то мудра. Не дурний її вигадав.

Захотілося вам, приміром, почитати книжку. Йдете до книгарні й вибираєте: Максим Ґорький, Леся Українка, Панас Мирний, Остап Вишня. Саме прізвище автора за себе говорить. Максим Ґорький: у нього всю як є гірку правду прочитаєте... Або Леся Українка: то вже така українка, що другої такої, мабуть і не буде. І знову таки не помилитесь, купивши Лесю. А хочеться вам посміятись — берете такого письменника, що саме його прізвище сміється: Остап Вишня.

А не було б авторських псевдонімів — як тоді?

Одно шкода, що у нас самі тільки письменники, а й то не всі, мають псевдоніми.

А решта професій?

Чому серед інших фахівців нема моди на псевдоніми?

Дехто, може, й скаже:

— І кому вони потрібні?

Хто так каже — помиляється. Бо насправді псевдоніми потрібні. І не самим лише письменникам, а й ще декому.

Болить у вас, скажімо, голова. Йдете ви до лікарні. Записуєтесь до лікаря. Підійшла ваша черга, а з кабінету виходить білий халат і каже:

— Громадяни, прийом скінчився, приходьте завтра!

— Та мені ж — підскакуєте ви — тільки на хвилину. Голова болить і апетит пропав.

А лікарка:

– Мої години вийшли — Халат із себе й пішла руки мити.

А були б у лікарів псевдоніми, все було б інакше.

Прийшли б ви до лікарні, а в кожного лікаря — псевдонім: Іван Вернииздоров'я, Роман Чуйний, Ольга Лікуйхвороба, Юхим Байдужий, Ала Безсердечна. От ви собі й вибираєте, до якого лікаря записатися. До Байдужого чи там Безсердечної не ходіть. Хай вони самі вперед підлікуються. А вже до Чуйного можна йти. Цей не скаже: „Години вийшли". На те у нього і псевдонім — Чуйний. До Чуйного і йдуть.

Або, приміром, треба вам якусь негайну справу розв'язати. Прийшли до установи. А на дверях табличка: Шануйпросьба, Незволікайділо, Любиувага. До них і звертайтесь. А де буде написано: Марнуйчорнило, Черствий-Черственко, Тягнисправа, туди не ходіть. Тільки нерви попсуєте.

І скрізь, куди не підете, потрібні псевдоніми.

А це якось зайшов я на пошту — послати пакунок. За віконцем сидить дамочка. Я до неї:

— Скажіть, будь ласка, де у вас бланки на пакунки?

— А це що перед вами? Купіть окуляри-побачите!

— Одного бланку досить?

— Пишіть, хоч і десять, мені що...

А на стіні плякат: „Чемність — обов'язок зв'язківців". Мабуть, сама дамочка й його писала.

А якби був у такої дамочки псевдонім — Ганьбислужба або Задерислово, то я б до неї і не підійшов ніколи, а пішов би туди, де сидить дівчина Привітка, або громадянка Будьласка.

Тепер бачите, яка користь із псевдонімів?

Уявіть собі, як легко було б добирати кадри, ну, хоч би і в торгівлі. Наприклад, хоче людина працювати в торговій точці. Пише заяву. Характеристику прикладає. Усе, як має бути. А завідуючий відділу кадрів тільки на псевдонім — глип!

— Недоважмасло? Розведисметана? Підмочи цукор? Нам такі „кадри" не потрібні. Пошукайте собі яку іншу роботу.

А як добре було б, якби мали псевдоніми деякі шофери таксі! Приміром, сідаєте ви в таксі, а в кабіні табличка: шофер Недайздача. От ви вже й знаєте, що такому товаришу не можна давати паперові гроші. Такий здачі не дасть. Такому тільки дрібняками платіть.

Отож не кажіть, що псевдоніми не потрібні!

Псевдоніми потрібні! Ще й дуже потрібні!

БОРОНІМ НАШУ ЦЕРКВУ В УКРАЇНІ

Католицький журнал „Challenge", що виходить у Вінніпеґу, за липень 1983 року подав дуже важливу редакційну статтю п. н. „What is to be done about the outlawed Catholics in the Ukraine (Подаємо в перекладі).

Коротка стаття у цьому числі газети „Челендж" пригадує нам про заклятий факт, а саме, що визнавання католицької віри, згідно з українським обрядом, у підсовєтській Україні, в державі із понад 50-мільйоновим населенням, є протизаконне.

Осип Тереля заявив, що він є головою комітету для оборони прав віруючих, він був заарештований і суджений за паразитизм.

Коли в численних країнах, включно з тими, що є союзні з Канадою і ЗСА є зневаження людських прав, то в підсовєтській Україні людських прав нема взагалі для тих, що бажають визнавати і практикувати католицьку релігію в українському обряді.

Це мусить бути клопітливе для українців-католиків — членів Канадської Конференції Єпископів епостерігати численні протести в ім'я справедливости в далеких країнах, як Нікараґуа, Південна Африка, Чіле та інші країни Латинської Америки, а цілковиту мовчанку про обов'язок супроти народу, якого брати і сестри становлять так важливу частину канадської держави і Церкви в Канаді.

Яка користь із всяких людських прав, якщо практика своєї власної релігії є заборонена законом? Яка користь з говорення про розвиток, мир і поступ та любов, коли світ визнає і толерує такий стан оце вже більше як 35 років?

Чи існують десь жахливіші умовини від тих, де відмовляється права практикувати те, що ми уважаємо за правдиву релігію в тій важній і чисельно населеній країні світу?

Чи „апартеїд", який в принципі ми всі відкидаємо, можна ставити на цей самий рівень, як заперечення права почитати Бога, згідно із вченням і практиками його Церкви?

А проте коли в Канадській Церкві численні голоси є готові закликати до бойкоту і засуджування, масових протестів, економічного тиску, щоб спинити приміненння „апартеїду" в Південній Африці, то чому тут нема закликів до подібних акцій проти Совєтського Союзу, який продовжує переслідування католицької меншини в Україні?

Може таке обурення бути оправданим? Що є коренем такого окремого обурення? Чому деякі парафії є готові запросити до своїх заль промовців про революційних повстанців із країн, що співпрацюють з католицькою Ієрархією своїх націй, а нема тут представника мовчазних переслідуваних в країні, де зовсім відмовляється права на визнання католицької Ієрархії?

Ми свідомі, що Католицька Церква в Україні не пропала. Ми є запевнені Патріярхом Йосифом Сліпим, що „ми маємо священиків, монахів, сестер, численні покликання і підпільну Ієрархію. Безбожницька система не в силі знищити віри".

Але що знають канадські католики про цю страдну Церкву, і що робить кожний, щоб їй допомогти?

Висліди ватиканської „остполітики" в деяких країнах є заохочуючими. Ми знаємо, що пристосування до комуністичних режимів в деяких країнах дає добрий наслідок, позволяючи останніми роками розвиватися Католицькій Церкві.

Ми не робимо жадного закиду польському Папі в його намаганнях забезпечити свободу католицького народу в Польщі і Литві та інших місцях поза Залізною заслоною. Це справа єпископів: що підтримувати, а що промовчувати. В єдності з Папою єпископи комуністичних країн зробили що могли, щоб мати змогу жити в соціялістичній системі і співпрацювати так, як можна, з атеїзмом, як на це тільки позволяє конституційна структура цих країн.

Але наслідки для католиків в підсовєтській Україні рівняються зерові. Їхні умовини по закону залишаються ті самі, як і були. Вони є виклятими людьми і поза законом з причини своєї релігії.

Коли ми думаємо про мир і його важливість, то мусимо тямити, що нема миру без справедливости. Який же мир може бути із Совєтським Союзом, коли там наші брати і сестри не можуть практикувати своєї віри згідно зі своїми звичаями?

Який глузд є плакати за миром, коли того миру нема? Чи не прийшов час для завзятих оборонців справи миру, не менше завзято наполягати за конечними умовинами миру, а то: визнання людських прав, принайменше визнання людського права практикування релігії у СССР?

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки та огляди, повинні присилати разом з двома примірниками даного твору до редакції „Свободи" також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

СУМНОЗВІСНИЙ „СЕРЕДНИК ОРАНДЖ", хемічна речовина, яку американці вживали під час В'єтнамської війни, щоб знищувати листя на кущах і деревах для полегшування воєнних дій, деякий час уважали причиною захворіння аж 85,000 американських вояків, що були у В'єтнамі тоді на військовій службі. Але тепер Ветеранська Адміністрація заперечує такі твердження, оголосивши у понеділок, 29-го серпня, висновки медичних і ляборatорійних дослідів, проведених над великою кількістю таких ветеранів В'єтнамської війни. Промовляючи перед збоами Американського Хемічного Товариства у Вашінгтоні, експерт „агента орандж" сказав, що симптоми, які виявляють згадані ветерани, „стосуються всіх мужчин в ЗСА, які почали старітися".

Богдан Остап'юк

„ТЕРНОПІЛЬСЬКІ ТЕАТРАЛЬНІ ВЕЧОРИ" (1915-1917 рр.)

(Спогади сучасників)

II.

Репертуар театру складався з 52 п'єс. Кожну новопідготовану виставу сприймала публіка, а зокрема військо зі щирим захопленням. Дуже часто всі квитки на вистави були випродані, і тоді солдати вилазили з-надвору на вікна, які під їхнім напором тріщали, а скло сипалось на залю... Це свідчило про те, якою популярністю втішалися вистави нашого театру. Поруч вечірніх вистав відбувалися теж-пополудневі для війська, очевидно за дозволом військової влади. У зв'язку з тим, що моя покійна мати арендувала буфет у цьому театрі (до спілки з вуйком) я допомагав їй в дечому, мав змогу побувати майже кожного вечора в театрі, знав особисто всіх акторів. Звідсіля й походить моє знайомство та обізнаність з цим театром та його акторами. Згодом почали відбуватись т. з в. бенефісові вистави, прибуток яких йшов на користь одного актора чи акторки, які грали у цій виставі головні ролі. Після закінчення такої вистави, публіка, а головно старшини робили овації, давали їм квіти, дарунки. Дуже часто таких акторів запрошували старшини з усім театром до ресторану, в якому влаштовували прийняття. При таких оказіях наші актори відкривали не одного українського патріота, не одно щире серце, яке билося під сірозеленою російською уніформою.

Важливою функцією у театрі було суфлювання. Таким незамінним суфлером був Юліян Ходорівський. Він сам, кремезної будови, умів завжди в різних ситуаціях затримати рівновагу духа, вмів добре моделювати голосом, що є дуже важливе у підказуванні тексту ролей. Він не лише суфлював, але давав знаки оркестрі, хорові, солістам, акторам за коном, одним словом керував усією акцією на сцені. Між ним і акторами майже ніколи не доходило до кофліктів за виїмком... Рубчака, який зі засади не вивчав як слід своїх ролей, але дуже часто імпровізував та вставляв свої „інтермедії", чим утруднював працю Ходорівського. Але з уваги на його вік та акторський стаж, Ходорівський усе йому прощав, а публіка не зауважувала... Кілька разів залишав він свою суфлерську будку, щоб виступити на сцені як актор. Я добре пригадую собі його кремезну постать у живій картині Спиридона Черкасенка „Про що тирса шелестіла", у якій наші актори по-мистецьки відтворили живу картину Івана Рєпіна „Запорожці пишуть лист до султана"..

У моїй пам'яті збереглися деякі креації ролей наших акторів. Микола Бенцаль був знаменитим виконавцем так драматичних, як і комічних ролей. Його фізична краса: стрункий, гарне обличчя, ясний зір, м'яка мова у чистій літературній формі, завжди чарувала публіку. Він був неперевершений у ролі Стецька і Гриця, знаменитий у комедіях Тобілевича, особливо у маловідомій „Паливода". Вже пізніше у 1920-30 роках мені довелося бачити його в історичних драмах, в ролях гетьманів, які він виконував з таким глибоким чуттям і зрозумінням, що, мабуть, ніхто з наших галицьких акторів їх краще не виконував. Іван Рубчак, сеньйор наших акторів, який поруч Йосипа Стадника, найдовше виступав на сценах наших театрів, — захоплював всіх своїм грімким басовим голосом, своїми рухами, мімікою. В цей спосіб він не лише надробляв свої ролі, але творив оригінальні інтерпретації цих ролей. У двох ролях він був недосягнутий, а саме у ролі Карася („Запорожець за Дунаєм") і у ролі багатого свинаря („Циганський барон").

„Влітку 1916 р. біля будинку „Міщанського Братства" в Тернополі зупинився полк кубанських козаків — згадує у своєму спогаді про І. Рубчака, — Дмитро Чуб. Полковник звернувся до Рубчака, який тоді заступав Бенцаля, з проханням дати виставу для козаків. Рубчак радо на це погодився і подав полковникові список вистав. Полковник вибрав „Невольника" і зразу заплатив 600 рублів за виставу. Козаки заповнили залю і за годину почалась вистава. Чарівна пісня бандуриста, якого грав сам Рубчак, — згадує Чуб, — вдарила буревієм по залі театру і багатьом кубанцям заглянула в серце. Бандурист -Рубчак співав:

...Я сьогодні щось дуже сумую,
Про козацьку долю згадав...

Але перед третьою стрічкою Рубчак завагався. Співати, чи ні? Та щось нестримне вмить перемогло вагання, і пісня гриміла далі:

Ти воскреснеш, моя Україно,
в своїм блиску і славі своїй...

„Співаю, — пригадує Рубчак, — а сам споглядаю на полковника, що сидів у першому ряді, і помічаю як у нього на щоці покотилась сльозина". Після вистави зайшов полковник за лаштунки і міцно стиснув кобзареві руку. „Так оце ви такий москаль?" „Тихо, — зупинив його полковник і додав: Дай Боже, щоб ваша дума здійснилась".

З інших акторів затямив я собі Ярослава Сенькова, високого, гарного брюнета, який знаменито відтворював демонічні ролі. Його роля вбивника Каїна тримала у напруженні всю публіку. Знаменитим був його партнер у ролі Авеля Володимир Калин, що завдяки своїй лагідній вдачі, з великим чуттям та внутрішнім переживанням виконував цю ролю. Дуже добрим коміком був Мар'ян Крушельницький. Його невеликий ріст надавав особливого забарвлення його комічним ролям. Оригінальним коміком був теж Теофіл Демчук в ролі джури („Шельменко Денщик") і старости у „Сватанні на Гончарівці". З жінок актрис пригадую собі Ганну Юрчакову у ролі Марусі („Ой не ходи Грицю"), яка неначе сама переживала незавидну долю Марусі. Теодозія Бенцаль була незаступною в ролі Одарки („Запорожець за Дунаєм"). Вона знаменито виконувала ролі матерів, баби-цокотухи, поважних матрон тощо. У ролях дочки, дівчини-любовниці найкращою була ніжна бльондинка Марійка Крумпівна. Дуже добрі креації творила в ролі кокеток і рафінованих амантoк Марійка Калин. Своєю, з природи енерґійною вдачею, вносила багато темпераменту-життя у цих ролях.

(Продовження буде)

Ґленспейська...

(Закінчення зі стор. 1)

ження німецького фашизму, до вибуху Другої світової війни.

Доповідач згадав про тих, що заперечували існування голоду на Україні в 1932-33 роках, але чомусь, мабуть, через брак часу, пропустив такого московського Ґеббельса, як був тодішній совєтський міністер закордонних справ Максім Літвінов, який у своїх виступах за кордоном прикривав злочин своєї садистичної кампанії в Москві. Слід було б згадати також й інших захисників кривавого московського комуно-російського злодіяння. Як, наприкладк, тодішній прем'єр-міністер Франції Едуард Ерріо, великий друг Москви, не бачив голоду на Україні, бо Москва посилала йому тоді награбовану українську пшеницю в шовкових мішках із зображенням на них заквітчаної української дівчини зі снопом золотої пшениці на руках, а підпис під зображенням говорив: „Для вас, робітники Франції, від колгоспників України".

Доповідь була суцільноспрямованою і зворушливою, авдиторія ще раз дістала можливість пригадати всю повноту жаху на Україні та божевілля Москви.

Доповідь англійською мовою виголосив Зенон Голубець. В його виступі кожний, хто розумів тільки англійську мову, дістав ясну картину, причини і цілі організованого московськими загарбниками голодомору на Україні в 1932-33 роках.

Зенон Голубець прочитав уривок із поеми Василя Барки „Судний степ" разом з Людмилою Гайдар і Ярославою Гунчак.

Виразно і хвилююче звучала поема у виконанні цього тріо. Читці з почуттям реального власного болю, здавалось, говорили про біль народу.

Останнім на Академії був виступ Ольги Линник. Вона продеклямувала свій власний вірш „Народе мій". Ольга Линник — це талант

Академія закінчилася спільним співом цілої залі молитви-пісні „Боже Великий, Творче Всесильний".

Зенон Голубець виготовив художній символічний знак голодомору на Україні. Йому належиться також шана за організацію цього відзначення.

Так гідно і врочисто соборна громада в Глен Спей вшанувала пам'ять мільйонові жертви Великого голоду в Україні.

Розглядатимуть...

(Закінчення зі стор. 1)

рів, за півсторінки–190 долярів. Альбом можна придбати під час конференції або безпосередньо від ОТБІ.

Хто бажає стати спонзором, прошу сконтактуватися з адміністративним директором Товариства, написавши на адресу: Paula Groenberg, при 43, Queen's Park Cres. E., в Торонто, тел. : 979-2973.

Пригадуємо, що Товариство радо приймає знімки з архівів організацій або з особистих збірок.

ВІДОМУ АМЕРИКАНСЬКУ законодавку, колишню республіканську конґресменку з Ню Джерзі Міллісент Фенвік, яка багато зробила корисного для оборони людських прав у світі і для українців зокрема, призначив президент Роналд Реґен його уповноваженою до Організації харчів і сільського господарства при Об'єднаних Націях на Европу. Осідок Організації харчів міститься в Римі, Італія, де це бюро очолює Едуард Саоума, який і привітав минулого тижня М. Фенвік на її новому пості, тут в Італії. Організація цікавиться також голодом у світі.

ІРАНСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство повідомило в неділю, 28-го серпня, зі столиці Ірану Теграну, що чотири повітряні пірати, які захопили реактивний пасажирський літак французьких летунських ліній Ер Франс і тримають його на тегранському летовищі, вимагають, щоб Франція припинила військову допомогу Чадові, Іракові та Ливанові та звільнила ливанських в'язнів із французьких тюрем. Терористи грозять, що вони висадять літак у повітря, якщо їх вимоги не будуть задоволені на протязі 48 годин.

Міннеаполіс — Сейнт Пол в пам'ять мільйонів замучених

З нагоди 50-річчя відзначення голодової облоги України в 1932-33 роках молодь-студенти з трьох організацій — СУМ, ПЛАСТ і ОДУМ, спонтанно організували 24-годинну голодівку 16-го липня ц.р. перед капітолем в Сейнт Пол, Міннесота. Молодь поставила два прапори - український і американський; хлопці і дівчата в українських сорочках з чорною стяжкою на руках, носили написи, що віддзеркалювали причину голодівки.

Голодівка тривала від 10-ої години вечора з п'ятниці до 10-ої години вечора в суботу. Перехожим та проїжджаючим роздавали летючки. Голодова акція нашої молоді була надзвичайно розреклямована в радіо і оголошувана на протязі цілого дня. В суботу в 2 год. по полудні появились журналісти з телевізійних станцій канали 4 і 5, що фотографували демонструючу молодь. Згодом відбулось інтерв'ю з очевидцями московського геноциду в Україні 50 років тому з проф. Симоном Вожаківським з Ню Джерзі, та з Оксаною Колісніченко, Міннеаполіс. Розказували вони про свої страшні переживання та про геноцид українського народу взагалі.

У вечірніх годинах долучилось старше громадянство, щоб морально підтримати добру акцію нашої молоді. Отець Степан Зенчух, настоятель парафії св. Юрія Переможця, промовляв до всіх присутніх, п'ятнуючи Москву за голодомор в Україні, та подякував молоді за їх патріотичну акцію перед американським світом. Запрошено до слова очевидця геноциду проф. Симона Вожаківського, який коротко розповів про страхіття штучного голоду в Україні в 1932-33 роках.

В той день у вечірніх годинах на телевізійних станціях показували демонструючу молодь з плякатами, як також опитуваних осіб, проф. С. Вожаківського і О. Колісніченко. Наступного дня, 17-го липня (недільне видання), появились знімки і статті в міннеапольській і сейнтпольській газетах.

Коли вже смеркалося, на сходах капітолю молодь зформувала хрест, засвітили свічки, символізуючи Страдницю-Україну. Отець С. Зенчух прочитав молитву, а молодь ще раз продеклямувала вірш. Українським гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено цей вдалий вияв протесту проти варварської московської імперії за доконаний геноцид в Україні.

У неділю, 17-го липня, в Українському Центрі відбулось відзначення 50-річчя штучного голоду в Україні, заходом Громадського Комітету Міннеаполісу - Сейнт Полу під головуванням Володимира Лісовича. На стінах кулуарів розвішано побільшеного розміру плякати і картини, на яких показано страхіття жахливого московського геноциду в Україні. При вступі на залю причіплювано входячим синьо-жовті стяжки з чорною стяжкою на знак жалоби. На сцені видніли великі цифри 1933-1983 з великим образом „Голод в Україні" та написом „Не забуду". По середині сцени стояла могила з березовим хрестом, а по боках стояли на сторожі юні сумівці в одностроях. Могила — це зображення понад 7 мільйонів жертв московського злочину, штучного голоду в Україні. Маленькі юні сумівці поклали квіти на могилу в пам'ять штучно замучених українців.

Американським гимном розпочалось відзначення, виконала гимн на фортепіяно Кіра Цареградська. Сумівець Денис Крамарчук на трубці програв „Жалібний марш" в пошану поляглим невинним жертвам.

Вступне слово виголосив мґр Петро Пишко, який, між іншим, сказав: „Ми зійшлись сьогодні, щоб відзначити і віддати пошану жертвам страшного голоду в Україні 50 років тому, в жахливих 1932-33 роках, голоду, інспірованого і плянованого Москвою з метою знищити корінь української нації, корінь опору Москві в окупованій Україні. Московські окупанти і їхні українські яничари-комнезами нападали, обшукували і забирали все харчування, потрібне людині для її фізичного буття. Не мали милосердя ні до старших, ні до дітей, ані до немовлят. Всі вони були засуджені на нелюдську смерть. А світ мовчав...".

При цій нагоді мгр П. Пишко прочитав листа від президента ЗСА Роналда Реґена, адресованого до УККА.

О. Колісніченко продеклямувала поезію, в якій описується страхіття штучного голоду в Україні.

Головну доповідь про „Голод в Україні" виголосив проф. Симон Вожаківський з Ню Джерзі, уроджeнець Херсонщини. В доповіді прелеґент розкрив наочні свідчення про один із найбільших злочинів в історії людства — голодову облогу в Україні в 1932-33 роках. „Демократичні" газети, щоб усправедливити Москву, писали пізніше, що була це лише „катастрофа". Україна була шпихліром Европи, але штучно зроблений голод на врожайному чорноземі спричинив смерть українських селян і міщанства. Москва вислала орди до грабування всієї України, бо без України не може дихати російська імперія. Щоб зміцнити своє панування над Україною, совєтський уряд найскорше розправлявся з селянами, щоб позбутись здорових основ українського національного руху спротиву проти імперіялістичної Москви. Нищення українського народу - мета соціялістично-комуністичного ладу, щоб згодом довести до злиття націй, а панівним народом має бути російський народ і панівною мовою - російська мова. Тому Москву поставимо на міжнародний суд — трибунал. А кожна українська особа повинна присягти, що Москві - ніколи не забуде!

Павло Вірик декламацію „Жорстокий рік" передав з великою динамікою і пієтизмом до тієї міри, що на залі не в одного покотились сльози. Вдруге виступила О. Колісніченко зі своїми спогадами і епізодами з тодішнього жаху. Сумівка Віра Мадибур прочитала резолюції, котрі схвалені присутніми.

Репрезентативний український хор „Дніпро" в повному складі під диригентурою Миколи Бриня виконав „Смерть" музика і слова Миколи Леонтовича та уривки з „Панахиди", муз. Кирила Стеценка. Спів хору захопив присутніх в залі до такої міри, що відчувалось „дихання-злиття" присутніх з чаруючим співом „Панахиди", одним із шедеврів творчости К. Стеценка і в наймайстернішому виконанні під диригуванням відомого диригента Миколи Бриня.

На закінчення мгр П. Пишко від імени Громадського комітет подякував проф. С. Вожаківському за глибокозмістовну доповідь. Подякував о. С. Зенчухові за його старання і молитви для молоді, а також подякував ідейній молоді. Щиросердечну подяку висловив хорові „Дніпро" і його диригентові М. Бриневі за участь в сьогоднішньому відзначенні; всім, що збагатили жалобне відзначення — К. Цареградській, сурмачеві Д. Крамарчукові, О. Колісніченко, П. Вітрику, Вірі Мандибур; віддав признання і подяку Володимирові Лісовичу, що очолив комітет, і Ю. Никифорукові та В. Моцьо за оформлення сцени, та висловив подяку Юрію Остроушкові за побільшення експонатів для сцени. Не оминув він належної подяки чільним членам комітету за їх ревну підтримку: В. Дембровському, С. Кучварському і С. Михайльонці. Всім присутнім подякував від імені 7 мільйонів жертв голодомору за віддання належної пошани.

Українським національним гимном закінчено це відзначення, що надовго залишиться в пам'яті всіх присутніх.

П. Ванашенко

В глибокому смутку ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що з Волі Всевишнього, дня 29-го серпня 1983 року заснула вічним сном наша Найдорожча ДОНЬКА, ДРУЖИНА І МАМА

бл. п.

ІРИНА РИНАСЕВИЧ

з дому КОРОЛЮК

ПАРАСТАС І ПАНАХИДА будуть відправлені в середу, 31-го серпня та четвер, 1-го вересня 1983 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 East 7th Street, Ню Йорк, Н. Й.

ПОХОРОН о 9-ій год. ранку, в п'ятницю, 2-го вересня 1983 р. та 9:30 перенесення Тлінних Останків з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, де відправиться БОГОСЛУЖБА, а опісля похорон на цвинтарі Кальварія, Квінс, Н. Й.

Горем прибиті:

мати — СОФІЯ КОРОЛЮК
чоловік — МИХАЙЛО РИНАСЕВИЧ
донька — ОЛЕНА з чоловіком ҐЕРІ та дітьми ГРИГОРІЄМ І МИКОЛОЮ
син — СТЕФАН
та ближча і дальша Родина в ЗСА та в Україні

Замість квітів на могилу Покійної просимо складати пожертви на семинарію св. Йосафата у Вишінґтоні, Д. К.

Теренове Керівництво ОУН у ЗСА

повідомляє своє Членство, що заслужений член ОУН та голова Організаційного Трибуналу ОУН

сл. п. мґр.

АНДРІЙ ПОВХ

проживши 72 роки відійшов у Вічність дня 29-го серпня 1983 року.

ПАРАСТАС в п'ятницю, 2-го вересня 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвина в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН в суботу, 3-го вересня 1983 р., о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вельмишановній Дружині і Синові з Ріднею складаємо глибокі співчуття.

Центральна Управа Організації Державного Відродження України (ОДВУ)

ділиться сумною вісткою з Членством та Українською Спільнотою, що заслужений член і бувший голова Товариського Суду ЦУ ОДВУ

сл. п. мґр

АНДРІЙ ПОВХ

відійшов у Вічність дня 29-го серпня 1983 року.

ПАРАСТАС в п'ятницю, 2-го вересня 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвина в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН в суботу, 3-го вересня 1983 р., о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вельмишановній Дружині та Синові з Ріднею складаємо глибокі співчуття.

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів та Знайомих, що 28-го серпня 1983 р. в Ломбард, Ілл., упокоївся в Бозі наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО Й ДІДО

бл. п.

НЕСТОР КОРОЛЬ

ЛІСОВИЙ ІНЖЕНЕР

ПОХОРОН у середу, 31-го серпня 1983 р. з катедри св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл., на цвинтар св. о. Миколая.

Горем прибиті:

дружина — ВОЛОДИМИРА МАРІЯ
дочка — ІРЕНА з чоловіком і синами
Родини — КОРОЛІВ І ГУРІВ
та ближча і дальша Родина в Америці і Україні

З глибоким сумом сповіщаємо, що 29-го серпня 1983 року, несподівано, відійшла від нас у Вічний Спокій наша Любима МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

ТЕОДОРА РУДЬ

народжена в Україні 3-го червня 1903 року.

ПАНАХИДА відбудеться у п'ятницю, 2-го вересня 1983 р., о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Koschek Funeral Home, 990 S. Broad Street, Trenton, N.J.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться у суботу, 3-го вересня 1983 р., о год. 10-ій ранку в українській православній церкві св. Юрія Переможця, 839 Yardville Rd., Yardville, N.J., а опісля на цвинтар у Morrisville, Pa.

У великому горі:

доня — ЛІЯ МИ КОЙ з чоловіком ЛІОНОМ
син — ЯРОСЛАВ з дружиною КЕРОЛ
внука — ВІКТОРІЯ

З глибоким смутком повідомляємо, що з Волі Всевишнього, в понеділок, 29-го серпня 1983 року відійшов у Вічність наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І ВУЙКО

бл. п. мґр.

АНДРІЙ ПОВХ

бувший адвокат у Перемишлі, Україна

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 2-го вересня 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Lytwyn and Lytwyn, Union, N.J.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 3-го вересня 1983 р., о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — МИРОСЛАВА
син — ЮРІЙ з дружиною ГАНЕЮ
внуки — МАЯ І АНДРІЙЧИК
сестрінка — ІРИНА ХОМАНЧУК
і ближча і дальша Родина в Америці, Канаді й Україні

Замість квітів, просимо складати датки на Визвольний Фонд — ОДВУ та Фонд Українського Золотого Хреста (допомога політв'язням) або на покриття коштів Маніфестації у Вашінґтоні.

Демонстрація студентів із ЗСА в Дахау була успішною

На протязі останніх п'яти тижнів (липень-серпень) група українських студентів із ЗСА і Канади під проводом проф. Петра Ґоя і мґр Соні Шереґ, брала участь у науковій подорожі „Стежками батьків по Европі" (СБЕ).

З огляду на те, що сьогодні не можна вільно мандрувати стежками батьків в Україні, студенти, шукаючи духового корму і зв'язку з попередніми поколіннями, мандрують їх слідами по країнах Західньої Европи. Ціллю подорожі було розшукати, відвідати і пізнати шляхи, якими мандрували наші батьки і предки на протязі століть по Західній Европі. Одні не раз нав'язували культурні чи торговельні зв'язки, інші в різних часах шукали захисту чи допомоги для боротьби за волю українського народу, ще інші під час Другої світової війни, борючись за ті самі ідеали, страждали і тисячами вмирали в гітлерівських млинах смерти.

Студенти під час своєї мандрівки склали квіти на могилах упавших творців новітньої історії України в Парижі, Роттердамі й Мюнхені, вивчаючи й пам'ятаючи при тому, що всі упавші керманичі Визвольних Змагань були підступно зліквідовані Москвою. Студенти зустрічалися зі своїми ровесниками, як також і з сучасними керманичами культурного, релігійного і наукового українського життя у Парижі, Римі, Люрді, Женеві, Відні та Мюнхені. Вони відвідали також українські установи, церкви і пам'ятники, які відіграють ролю у розвитку українського життя в діяспорі.

Йдучи слідами предків, студенти пережили цілий ряд світлих моментів, сумарних осягів і досягнень минулих поколінь на протязі століть.

Невидимими нитками вони стали спаяні в одну нерозривну національну цілість поколінь, відчули своєрідну національну гордість і палку приналежність до великого хоч ще поневоленого народу, — а разом з тим увиразнилась в їхній юній свідомості гама їх обов'язків супроти рідного народу. В такому шляхетному піднесенні духової сполуки мертвих, живих і ненароджених, ідучи стежками батьків, застав їх злопам'ятний день 10-го серпня 1983 року.

В цей день духова стежка раптом увірвалася на території колишнього концентраційного табору Дахау, де сьогодні стоїть меморіяльний музей, присвячений колишнім в'язням того табору.

Музей, крім різних виставок, знімок й інших предметів з життя концлягеру при самому вході має залю, присвячену народам, які каралися в цьому таборі. Для кожного народу присвячений стовп із написом даної національности чи країни. Є також окремо ґалерія прапорів тих народів, а при виході з музею є статистична таблиця. На тій таблиці подані всі національності, які були ув'язнені в цьому концентраційному таборі. Список дуже докладний. На таблиці згадані навіть поодинокі репрезентанти різних національностей, наприклад, один китаєць, один канадієць тощо. Проте ніде в музеї немає навіть згадки про Україну чи українців, які сотнями каралися і загинули в цьому таборі.

Під час сидячої голодової демонстрації студентів ЗСА в Дахау

Пропущення українських жертв докраю обурило студентів. Дехто із родин студентів чи особистих знайомих карався в Дахау. Учасники трьох останніх наукових подорожей СБЕ в записній книзі відвідувачів музею звертали увагу адміністрації на цю дискримінаційну і кривдячу аномалію по відношенні до українських жертв в Дахау. Писали довгі листи і складали в скриньку зажалень і побажань, проте все залишилося без позитивного висліду.

Учасники цьогорічної наукової подорожі СБЕ з глибоким зворушенням, болем і хвилюванням вписували свої протести в книгу відвідувачів, голосно складали приречення, що будуть допомагати всіма силами виправити заподіяну кривду. Кожний із учасників потонув у глибокій задумі, бо знав, що так далі не може бути.

Мовчазно, без засідань і дискусій, запало одностійне тверде рішення, що ми не можемо спокійно від'їхати додому, до Америки чи Канади, залишаючи тисячі українських жертв, зачислені на конто росіян чи поляків. Вирішено мирною демонстрацією і голодівкою встановити діялог з відповідальними чинниками і добитися національного визнання замучених і живих каторжників у гітлерівських млинах смерти.

Цілий тиждень ішла інтенсивна підготовка до акції, для переведення якої покликано студентський комітет під проводом мґр Соні Шереґ. У склад комітету ввійшли студенти Борис Дацків, Ню Йорк, Уляна Юрків, Дітройт, Маруся Дрогобицька, Ню Йорк, і Михайло Швець, Монтреаль. Їх завданням було вивчити складну ситуацію, підготовити відповідні матеріяли і бути речниками демонстрантів перед владою. Інші члени комітету—Наталка Мельник, Дітройт, і Надія Козак, Міннеаполіс, займалися технічною і мистецькою підготовою демонстрації, включаючи летючки, транспаранти і петиції. Ще інші—Таня Дичок, Торонто, і Юрко Обаранець, Трентон підготовили матеріяли і зв'язки зі своїми амбасадами і консулятами, щоб можна було використати їх у випадку потреби.

В середу, 17-го липня, в 4-ій год. по полудні 18-ть студентів із різних частин Америки і Канади, два професора і один священик розпочали демонстрацію на терені музею в Дахау. Розгорнутий транспарант німецькою мовою (Diskriminierung der Ukrainer in Dachau) вказував на причину демонстрації і сидячого страйку. Демонстрацію почав молитвою о. Євген Гарабач з Англії, сам колишній в'язень в Дахау в 1942-44 роках. Декілька студентів роздавали летючки, які докладно німецькою і англійською мовами пояснювали причини страйку. Знову інші збирали підписи під петицією серед багатонаціональної публіки, відвідувачів музею. Ксеня Мокрівська з великим почуттям прочитала уривки спогадів українців, колишніх в'язнів.

Декілька разів біля двох десятків поліцаїв оточували демонстрантів, проте засвоєні закони поведінки мирного страйку не дали причин до сутичок з поліцією. Переговори поміж демонстрантами і адміністрацією музею почались 15-ть хвилин після того, як студенти мирно окупували залю національностей в музеї.

У зв'язку з тим, що директор музею Барбара Дістель була відсутня, переговори з рамени адміністрації вела її заступниця пані Маґее. Згадані вище речники студентської демонстрації під проводом мґр С. Шереґ виявили докладно причини демонстрації і свої слушні вимоги. П-і Маґее у принципі погодилася зі слушністю вимог студентів, заявивши, що вона не бачить причин чи логіки в тому, що Україну і українців не згадано у рекордах музею. З огляду на незголошення демонстрації, пізній час (час закриття музею) вона попросила демонстрантів залишити музей.

Після довгих перетрактацій студенти відмовились залишити музей і заявили, що будуть продовжувати сидячий голодовий страйк так довго, поки їх вимоги не будуть задоволені. Вони вимагали зустрічі і розмови з представником міністерства внутрішніх справ Баварії, відповідального за ці справи. На вимогу студентів з уряду Баварії в Мюнхені приїхав відповідний референт Ґерда Фраундорфер.

Вміжчасі на місце демонстрації приїхали декілька кореспондентів, між ними і кореспонденти найбільш впливової газети „Зюддейче Цайтунґ". Представникові баварського уряду в присутності пресі знову докладно було пояснено причину демонстрації, історичні неточності та кривди і вказано на пряму дискримінацію. Живий свідок колишній в'язень Дахау о. Євген Гарабач був перекладачем з німецької на українську і з української на німецьку мови. Присутність живого свідка в переговорах між студентами і урядовими особами мала невимовно великий вплив на їх вислід. Тверде становище студентів, їх вимога справедливости, виправлення заподіяних кривд і щире обурення та прямо неможливість зрозуміти причини такої дискримінації українських в'язнів у XX столітті в так званому західньому вільному світі зробили сильне враження на представників уряду.

Представник баварського уряду Ґ. Фраундорфер зв'язалася телефонічно з генеральним секретарем Міжнародного Дахавського комітету в Брюсселі (Committee International de Dachau, Brussel) Жорж Вальраєв, який у принципі погодився на всі три українські вимоги і доручив їх з своїми доповненнями і заввагами прочитати студентам.

Вимоги студентів були такі:

Управа Музею мусить дати напис „Україна" і на власний кошт помістити його в залі народів;

Український національний прапор має бути в галерії прапорів;

Українці, в'язні табору Дахау, мусять бути в окремій національній рубриці і поміщені осібно серед інших національностей.

Складання списку та обліку складання українських в'язнів в Дахау триватиме довгий час. Студентський комітет має прізвища 174-ох колишніх в'язнів табору. Це далеко не повний список тих, які вийшли живими з таботу і згодом зголосилися до Ліґи Українських Політичних В'язнів. Проте цілком бракує списку померлих в'язнів.

Свідком узгідненого і прочитаного договору був кореспондент „Зюддейче Цайтунґ" доктор Ганс Гольцгайдер, який запевнив, що подасть його в своєму репортажі.

Обидві сторони розійшлися в добрій вірі і з надією на швидке пологодження. Демонстрацію закінчено Панахидою в Євангелицькій церкві на терені табору.

Новини про демонстрацію українських студентів в Дахау та про своєрідне домовлення подали радіостанції німецькою і англійською мовами. Національне видання газети „Зюддейче Цайтунґ" подало коротку вістку про демонстрацію. Місцеве видання цієї ж газети на округу Дахау подало обширно і точно перебіг переговорів і текст домовлення.

Петро Ґой

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АНЕЛЯ РУДА, член УНС Відд. 367-го Т-ва „Запорозька Січ" в Рочестері, Н.Й., померла 21-го травня 1983 року на 101-му році життя. Нар. 1882 року в селі Покитенці, Рогатин, Україна. Членом УНС стала 1924 року. Залишила в смутку двох синів Стефана і Гаврила, дочку Катерину, 18 внуків, 41 правнука і одну праправнучку. Похорон відбувся 31-го травня 1983 року на цвинтарі Святого Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Василь Попович, секр.

МАРІЯ БЕРЕЖНА, член УНС Відд. 367-го Т-ва „Запорозька Січ" в Рочестері, Н.Й., померла 30-го травня 1983 року на 86-му році життя. Нар. 22-го січня 1897 року в Снігирівці, пов. Станиславів, Західня Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила в смутку дочку Наталію, сина Андрія, п'ять внуків і п'ять правнуків. Похорон відбувся 2-го червня 1983 року на цвинтарі Мовнт Говп в Рочестері, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Василь Попович, секр.

ДАНИЛО МАЛИНЯК, член УНС Відд. 350-го ім. св. Арх. Михаїла в Стемфорді, Конн., помер 27-го травня 1983 року на 90-му році життя. Залишив у смутку дружину Олександру, сина Івана, 3 доньки Софію Мучунську, Гелену Генлеін і Джозефіну Малуняк, 5 внуків і 2-ох правнуків. Похорон відбувся 31-го травня 1983 року на цвинтарі Квін оф Піс в Стемфорді, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
Тома Фінів, секр.

ПЕТРО ФЕДОЛЯК, член УНС Відд. 94-го ім. М. Шашкевича в Гемтремку, Мич., помер 1-го червня 1983 р. на 56-му році життя. Нар. 1927 році в Лука-Калуш, Україна. Членом УНС став в 1980 році. Залишив у смутку дітей Богдана, Єлисавету Лесю Вендорф, Дору Оксану і Петра Ореста. Похорон відбувся 4-го червня 1983 року на цвинтарі Мт. Олівет в Дітройті, Мич.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Татарський, секр.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.